ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261,SJIF 2022-2.889, 2024-6.875 ResearchBib IF: 9.948 / 2024

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-5, ISSUE-11

O‘ZBEK OILASIDA MA’NAVIY-AXLOQIY TARBIYA MAS’ULIYATI VA QADR-QIYMATI

Najimidinova Dilnoza Gulomjonovna
“Tillar va gumanitar fanlar” kafedrasi assistenti,
Andijon davlat texnika institute

Annotatsiya: Ushbu maqolada o‘zbek oilasida ma’naviy-axloqiy tarbiya jarayonining mazmuni va uning yosh avlodni barkamol shaxs sifatida shakllantirishdagi o‘rni tahlil qilinadi. Oilaning tarbiyaviy muhitini belgilovchi omillar, ota-onaning mas’uliyati hamda globallashuv sharoitida milliy va umuminsoniy qadriyatlarning uyg‘unligi yoritiladi. Tadqiqot natijalari oila institutining ma’naviy barkamollikni mustahkamlashdagi ahamiyatini ko‘rsatadi.

Kalit so‘zlar: oila, ma’naviy tarbiya, axloqiy qadriyatlar, ota-ona mas’uliyati, milliy qadriyatlar, yosh avlod.

RESPONSIBILITY AND VALUE OF MORAL-SPIRITUAL EDUCATION IN THE UZBEK FAMILY

Najimidinova Dilnoza Gulomjonovna
Assistant of the Department of Languages and Humanities,
Andijan State Technical Institute

Abstract: This article analyzes the essence of moral and spiritual education in Uzbek families and its role in shaping the younger generation into well-rounded individuals. It highlights the educational influence of the family environment, parental responsibility, and the balance between national and universal values in the context of globalization. The findings emphasize the importance of the family institution in strengthening moral development.

Keywords: family, moral education, ethical values, parental responsibility, national values, youth.

ОТВЕТСТВЕННОСТЬ И ЦЕННОСТЬ ДУХОВНО-НРАВСТВЕННОГО ВОСПИТАНИЯ В УЗБЕКСКОЙ СЕМЬЕ

Наджимидинова Дилноза Гуломжоновна
Ассистент кафедры “Языков и гуманитарных наук“,
Андижанский государственный технический институт

Аннотация: В статье рассматривается сущность духовно-нравственного воспитания в узбекской семье и его роль в формировании гармонично развитой личности молодого поколения. Раскрыто влияние семейной среды, ответственность родителей, а также необходимость гармонии национальных и общечеловеческих ценностей в условиях глобализации. Результаты исследования подтверждают значимость семьи в укреплении духовно-нравственного развития.

Ключевые слова: семья, духовное воспитание, нравственные ценности, ответственность родителей, национальные ценности, молодёжь.

Oila — jamiyatning eng kichik bo‘g‘ini bo‘lib, unda shaxsning ma’naviy va axloqiy fazilatlari shakllanadi. Insonning dastlabki dunyoqarashi, qadriyatlari va hulqiy me’yorlari aynan oilada paydo bo‘ladi. Bugungi globallashuv jarayonida oilaning ma’naviy-axloqiy tarbiyadagi o‘rni yanada oshib, unga qo‘yilayotgan ijtimoiy talablar ham ortib bormoqda [1]. Shu bois, yosh avlodni milliy

ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261,SJIF 2022-2.889, 2024-6.875 ResearchBib IF: 9.948 / 2024

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-5, ISSUE-11

qadriyatlar asosida tarbiyalash, ularni ma'naviy barkamollikka yetaklash oilaning ustuvor vazifalaridan biri hisoblanadi.

Ota-onalar farzand tarbiyasida bevosita mas'ul bo'lib, ularning xulqi, kundalik odatlari va oila ichidagi muloqot madaniyati bolaga kuchli ta'sir ko'rsatadi. Hurmat, halollik, vatanparvarlik, sabr-toqat kabi fazilatlar ko'pincha ota-onaning shaxsiy namunasi orqali bolaga singadi [3]. Ayniqsa, oilaviy muhitning mehrga boy, iliq va ishonchli bo'lishi farzandda ijtimoiy mas'uliyatni shakllantiruvchi psixologik omil sifatida katta ahamiyatga ega.

Shu bilan birga, davlat darajasida qabul qilingan qarorlar oilaning tarbiyaviy funksiyasini mustahkamlashga xizmat qiladi. Masalan, yoshlarni har tomonlama barkamol qilib tarbiyalashga doir normativ-huquqiy hujjatlar oila va ta'lim tizimining o'zaro hamkorligini kuchaytirish vazifasini belgilab beradi [1]. Bu hujjatlar oilada ma'naviy tarbiyani rivojlantirishning amaliy yo'nalishlarini ko'rsatib, ota-onalarga metodik ko'mak beradi.

O'zbek oilasida ma'naviy-axloqiy tarbiya jarayonida milliy qadriyatlar bilan bir qatorda umuminsoniy tamoyillarni uyg'unlashtirish muhim. Farzandni mustaqil fikrlaydigan, boshqalarga hurmat bilan yondashadigan shaxs sifatida voyaga yetkazish — tarbiyaning asosiy maqsadlaridan biridir. Mazkur jarayonda oilaning o'ziga xos an'analari, urf-odatlari, marosim madaniyati ham o'ta katta tarbiyaviy kuchga ega [4].

Bundan tashqari, zamonaviy texnologiyalarning jadal rivojlanishi, axborot oqimining kuchayishi yoshlarning ma'naviy olamiga turlicha ta'sir ko'rsatmoqda. Shuning uchun ota-onalar farzandni axborot madaniyatiga o'rgatish, zararli ta'sirlardan himoya qilish, ayni vaqtda dunyoqarashini kengaytirish kabi vazifalarni bajarishi lozim [6]. Bu jarayonda milliy qadriyatlarga sodiqlik bilan birga, umuminsoniy axloqiy normalarni anglash va tanqidiy fikrlashni rivojlantirish muhim hisoblanadi.

Oilaviy tarbiyaning samaradorligi ko'p jihatdan oila a'zolarining o'zaro muloqoti va hamjihatligiga bog'liq. Ota-onaning farzand bilan olib boradigan suhbatlari, birgalikdagi faoliyati, kundalik hayotdagi odob-axloq amaliyotlari tarbiyaning eng ta'sirchan vositalaridan biridir [3]. Ta'lim muassasalari, mahalla va jamoatchilik organlari bilan hamkorlik esa tarbiya jarayonining uzluksizligini ta'minlaydi.

Oila tarbiyasining mazmuni nafaqat axloqiy me'yorlarni o'rgatish, balki farzandning shaxs sifatida kamol topishiga ko'maklashishdir [5]. Mas'uliyat, mustaqil fikrlash, odob, muloqot madaniyati kabi fazilatlar oilada shakllanadi va bu fazilatlar farzandning butun hayoti davomida asosiy yo'l-yo'riq vazifasini bajaradi.

O'zbek oilasida ma'naviy-axloqiy tarbiyaning mas'uliyati va qadri qiymati jamiyatning barqaror taraqqiyoti va yosh avlodning barkamol bo'lib voyaga yetishida hal qiluvchi omillardandir. Ota-onalarning shaxsiy namunasi, oilaviy muhitning ijobiy bo'lishi, davlatning oilaga oid siyosati va jamoatchilik qo'llovi birgalikda tarbiyaviy jarayonning samaradorligini ta'minlaydi. Milliy va umuminsoniy qadriyatlarning uyg'unlashtirilgan holda singdirilishi esa yoshlarni ma'naviy yetuk va mas'uliyatli shaxs sifatida tarbiyalashga mustahkam zamin yaratadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. PQ 3907-son qaror. "Yoshlarni ma'naviy-axloqiy va jismoniy barkamol etib tarbiyalash tizimini yangi bosqichga ko'tarish…". Toshkent, 2018.
2. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. Toshkent: Adliya vazirligi, 2023.
3. Rohmatov A. *Oilada ma'naviy-axloqiy tarbiya va yoshlar*. Toshkent: Tarbiya xabarlari, 2022.

ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261,SJIF 2022-2.889, 2024-6.875 ResearchBib IF: 9.948 / 2024

VOLUME-5, ISSUE-11

4. Saidova L. *Oilaviy tarbiya muhitida milliy va umuminsoniy qadriyatlar*. Toshkent: Ta'lim nashriyoti, 2021.
5. Husniddinov J. *Ma'naviy-axloqiy tarbiya metodikasi*. Toshkent: Fan va madaniyat nashriyoti, 2020.
6. PQ 1059-son qaror. "O'zbekistonda uzluksiz ma'naviy tarbiya konsepsiyasi…". Toshkent, 2019.
7. Karimov S. *Ma'naviyat va axloqiy tarbiya tamoyillari*. Toshkent: Ilmiy nashr, 2020.